

Порука која би била послата свету одбијањем Србије да Вука Јеремић подржи за позицију генералног секретара Уједињених нација била би у најмању руку збуњујућа.

Иако су Уједињене нације позвале земље-чланице још крајем децембра прошле године да предложе своје кандидате за наследника Бан Ки Мун на месту генералног секретара Уједињених нација, Србија за сада нема кандидата, иако се у позивном писму УН напомиње да су пожељни кандидати из Источне Европе, или жене кандидати.

И док се Србија премишља, списак претендената из региона на ту функцију све је дужи. Кандидатуре су већ предали наши суседи Хрватска (Весна Пусић) и Македонија (Срђан Керим). Коверте пресавијају и Словенци са именом бившег словеначког председника Данила Тирка, а Црна Гора са именом Игора Лукшића. Времена, додуше има, јер је рок за предају кандидатура децембар 2016. године.

Међутим, Србија, изгледа, нема ентузијазма да има свог кандидата за ту престижну позицију. Штавише, све је више написа у штампи да је Србија склонија да подржи Мирослава Лајчака, бившег словачког министра спољних послова и некадашњег изасланика Уједињених нација за Босну и Херцеговину, него, како се очекивало, Вука Јеремића, бившег министра спољних послова Србије и бившег председника Генералне скупштине Уједињених нација.

Дакле, да ли и зашто Србија (не) жели фотељу Бан Ки Муна?

Феђа Старчевић, бивши амбасадор Србије при Уједињеним нацијама, за Спутњик каже да је за сваку земљу ствар, пре свега престижа, да уопште има кандидата. А још, додаје он, кад кандидат те државе има изгледа за успех, онда није јасан разлог зашто га држава не кандидује.

„Имамо кандидата, иако он није званичан. То је Вук Јеремић. Искуство са бившим генералним секретарима показало је да су две компоненте највредније. Јеремић има обе — био је министар спољних послова и председник Генералне скупштине Уједињених нација. Према томе, он је одличан кандидат и сигурно једини са таквим искуством којег Србија има. Зато би Србија требало да га подржи“, сматра Старчевић.

Он истиче да је велика ствар за било коју државу у свету да има свог грађанина на месту генералног секретара Уједињених нација.

„И не само велика част. Та личност, осим што ужива велики углед у свету, има по Повели Уједињених нација важна овлашћења. Међу њима, можда и најважније — да може да скреће пажњу у Савету безбедности на свако питање које, по његовом мишљењу, угрожава мир и безбедност у свету. Према томе, имати човека на таквој позицији је огромна предност за једну земљу. Он је тај који именује све службенике Уједињених нација, он је тај који управља целокупним секретаријатом УН. Истовремен је и шеф читавог система фондова и специјализованих агенција Уједињених нација. Дакле, позиција од велике важности и од великог угледа“, објашњава наш саговорник.

Старчевић не зна зашто Србија оклева, јер како истиче, Јеремић није ни у једној странци да би га то кочило, а и сасвим је сигурно у интересу државе да има свог кандидата, посебно јер Јеремић има озбиљне шансе.

„Порука која би била послата свету одбијањем Србије да Јеремића подржи за ту позицију била би у најмању руку збуњујућа, а могла би се и погрешно протумачити, посебно код оних држава које мисле да је најјача особина Срба — да комшији цркне крава“, каже Старчевић, додајући да гаји наду да ће превладати разум јер времена за подношење кандидатуре још има.

Како објашњава, изостанак подршке би био већи фијаско за државу, него за самог кандидата.

Иначе, Бан Ки Мунову фотељу, барем према писању штампе, али и по спекулацијама у политичким (добро обавештеним) кулоарима прижељкује и бивши председник Србије Борис Тадић. Са друге стране, председник Томислав Николић јавно је рекао да не подржава Јеремића, док се Влада Србије око тог питања не изјашњава. Чак ни Ивица Дачић, садашњи министар спољних послова Србије, који је 2012. године, док је био премијер, подржавао идеју о Јеремићевој кандидатури.

Упућени тврде да за „ћутање“ Србије разлоге треба тражити у наводно америчком противљењу. Уколико пак Србија промени став, познаваоци прилика кажу да би се за Бановог наследника водила битка правом вета великих сила у Савету безбедности. Поступак избора кандидата за генералног секретара Уједињених нација је иначе дефинисан Повељом УН која предвиђа да се кандидат именује у Генералној скупштини на предлог Савета безбедности.

Сталне чланице Савета безбедности — Кина, Француска, Русија, Велика Британија и САД — имају право вета на одлуку Генералне скупштине, па се кандидат обично бира компромисом великих сила. Ако би Јеремић био кандидат Србије, сигурно би добио подршку Русије и Кине, али не и Америке.

Избор би у том случају пао на два кандидата — Мирослава Лајчака, који није без угледа у међународним дипломатским круговима, и, вероватно, Бугарку Ирину Бокову, директорку Унеска, која ипак „шије“ Лајчака јер испуњава оба „услова“ — и жена је и из источноевропске земље је. Србија наводно због такве ситуације и не жури са одлуком да предложи Јеремића или да подржи једног од та два кандидата, са тим што Лајчак има малу предност јер Словачка није признала Косово.

(Спутњик)